

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.377.2024
Warszawa, 28 stycznia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję odpowiedź na interpelację nr 6125 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panie posłanki Iwonę Marię Kozłowską i Annę Wojciechowską *w sprawie powołania tłumaczy przysięgłych polskiego języka migowego*.

Oczekiwanie, aby każda osoba głucha miała równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest w pełni uzasadnione i nie powinno być przez nikogo podważane.

Z tego powodu w kodeksach postępowania w sprawach cywilnych i karnych przewidziano prawo tych osób do skorzystania z pomocy tłumaczy języka migowego.

Zgodnie z Kodeksem postępowania karnego, należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania głuchego lub niemego, a nie wystarczy porozumienie się z nim za pomocą pisma (art. 204 § 1 pkt 1 k.p.k.). Analogicznie, w postępowaniu cywilnym, do przesłuchania świadka niewładającego dostatecznie językiem polskim sąd może przybrać tłumacza (art. 265 § 1 k.p.c.). Warto podkreślić, że ww. regulacje nie wymagają udziału tłumaczy przysięgłych. Kodeks postępowania karnego w ogóle nie posługuje się tym określeniem, natomiast Kodeks postępowania cywilnego wymienia go tylko raz w art. 256: „Sąd może zażądać, aby dokument w języku obcym był przełożony przez tłumacza przysięgłego”.

Zatem fakt, że tłumacze języka migowego obecnie nie posiadają statusu tłumaczy przysięgłych w żaden sposób nie ogranicza praw osób głuchych występujących w postępowaniach karnych i cywilnych, gdyż sąd może powołać do funkcji tłumacza każdą osobę, o której wiadomo, że zna język migowy. Osoby, z których usług sąd korzysta często mogą zostać ustanowione biegłymi sądowymi przez prezesów sądów okręgowych. Obecnie na listach biegłych sądowych jest 25 tłumaczy języka migowego. Do pełnienia funkcji biegłego tłumacza języka migowego sąd może powołać również osoby niewpisane na listy, o ile posiadają niezbędną wiedzę i umiejętności w tej dziedzinie.

Odnosząc się do występowania osób głuchych przed urzędami należy przywołać ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20). Ustawa określa zasady korzystania przez osoby uprawnione z pomocy osoby przybranej w kontaktach z organami administracji publicznej, jednostkami systemu, podmiotami leczniczymi, jednostkami Policji, Państwowej Straży Pożarnej i straży gminnych oraz jednostkami ochotniczymi działającymi w tych obszarach.

Osoby uprawnione, czyli osoby doświadczające trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się mogą korzystać z pomocy wybranej przez siebie osoby przybranej, w celu ułatwienia porozumienia i uzyskania pomocy w załatwieniu spraw przed podmiotami wymienionymi wyżej. Należy dodać, że ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się reguluje nie tylko komunikowanie się osób posługujących się polskim językiem migowym, ale także systemem językowo-migowym oraz sposobami komunikowania się osób głuchoniewidomych (SKOGN).

Na mocy przepisów ww. ustawy stworzono rejestr tłumaczy PJM, SJM i SKOGN prowadzony przez wojewodów, z których mogą korzystać osoby uprawnione załatwiający sprawy przed podmiotami wymienionymi powyżej. Co istotne, wynagrodzenie za usługę tłumaczenia pokrywane jest przez organy administracji publicznej.

W kontekście pytań o ewentualną zmianę ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego w kierunku uwzględnienia w niej tłumaczy języka migowego, w pierwszej kolejności

wyjaśniam, że podjęłam decyzję o powołaniu roboczego zespołu składającego się z przedstawicieli środowiska tłumaczy przysięgłych (związki i stowarzyszenia) oraz pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości. Zadaniem zespołu jest analiza obecnie obowiązujących przepisów oraz praktyki wymiaru sprawiedliwości w odniesieniu do tłumaczy przysięgłych. Na jedno ze spotkań zespołu zostaną zaproszeni przedstawiciele organizacji reprezentujących osoby głuche celem przedstawienia argumentacji przemawiającej za włączeniem tłumaczy języka migowego w zakres ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.

Z pewnością podjęcie ewentualnej decyzji o zmianie ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego wymaga rozważenia kilku istotnych zagadnień. Przede wszystkim uwzględnienie w ustawie tłumaczy języka migowego wymagałoby kompleksowej modyfikacji regulacji prawnych dotyczących tłumaczy przysięgłych, a nie tylko uchylenia art. 1 ust. 2 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.

Tłumaczy języków migowych można ustanawiać tylko do tłumaczeń ustnych. Co prawda trwają próby notacji języka migowego tzw. signwriting, jednakże są one jeszcze na zbyt wczesnym etapie, aby można było oczekiwać powstania dokumentów urzędowych w tym języku w możliwej do określenia przyszłości. Zatem istniałaby podstawowa różnica w zakresie uprawnień tłumaczy przysięgłych języków fonicznych i tłumaczy języków migowych, gdyż każdy tłumacz przysięgły ma obecnie prawo oraz obowiązek tłumaczenia ustanego i pisemnego.

Z pewnością ewentualna nowelizacja ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego nie powinna wprowadzać dodatkowych utrudnień osobom głuchym lub niedosłyszącym. Projektowane zmiany nie powinny zmuszać ich do korzystania z usług tłumaczy przysięgłych w sytuacjach, gdy dzisiaj wystarcza pomoc osoby przybranej, najczęściej członka rodziny lub znajomego posługującego się językiem migowym, do którego uprawniony ma zaufanie. Można sobie bowiem wyobrazić, że po wprowadzeniu zmian ustawowych, dokonanie np.: czynności notarialnych będzie się wiązało z koniecznością zatrudnienia tłumacza przysięgłego, a więc poniesienia kosztów, nie wspominając o trudności z dostępem do takiego tłumacza.

Ponadto wzrosłyby koszty uzyskania uprawnień. Obecnie otrzymanie statusu biegłego sądowego – tłumacza języka migowego wymaga uiszczenia przez zainteresowanych opłaty skarbowej w wysokości 10 zł. Natomiast opłata za egzamin na tłumacza przysięgłego wynosi 800 zł, a same egzaminy organizowane są centralnie i odbywają się wyłącznie w Warszawie. Dla kandydatów oznacza to konieczność poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością dojazdu na egzamin, a następnie na ślubowanie składane wobec Ministra Sprawiedliwości.

Należy też wspomnieć, że egzamin na tłumacza przysięgłego jest sprawdzianem bardzo trudnym o zdawalności ok. 30%, co może stanowić dodatkową barierę.

Nie bez znaczenia jest też fakt, że biegli sądowi, w tym biegli w zakresie języka migowego, ustanawiani są przez prezesów sądów okręgowych dla obszaru właściwości danego sądu, zatem wypełnianie obowiązków z reguły nie wiąże się z dalekimi podróżami (poza teren okręgu). Natomiast w odniesieniu do tłumaczy przysięgłych prowadzona jest jedna lista dla całego kraju, co oznacza konieczność stawienia się na wezwanie uprawnionych podmiotów niezależnie od odległości miejsca tłumaczenia od miejsca zamieszkania tłumacza.

Z pewnością powyższe okoliczności wymagają starannego rozważenia. Wspomniany na wstępie zespół roboczy powołany w Ministerstwie Sprawiedliwości będzie analizował zasadność zmiany ustawy.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/